

KONFERENCJA NAUKOWA

Zakład Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych PIN - Instytutu Śląskiego w Opolu organizuje 5 grudnia 2012 r. otwartą konferencję naukową pt.

POLITYKA PAŃSTW NARODOWYCH WOBEC JĘZYKA NA GÓRNYM ŚLĄSKU W XIX I XX WIEKU.

Konferencja jest jednym z efektów prowadzonych w 2012 roku badań oraz współpracy z ośrodkami naukowymi Czech i Niemiec. Na jej tematykę wpływ miały również dyskusje wokół języka mieszkańców górnego Nadodrza, m.in. oficjalne starania o uznanie gwar za język śląski. Stało się to zatem obszarem zainteresowań badawczych obejmujących czas panowania pruskiego na Śląsku od wojen śląskich (1740-1763), a następnie Niemiec, od 1922 r. Niemiec i Polski, a od 1945 r. Polski. Jako terytorium badawcze przyjęto wschodnią część Śląska – Górny Śląsk, którego większość mieszkańców - co dokumentowały pruskie spisy - używała języka polskiego jako ojczystego. Dla pełnego panowania nad zdobytym obszarem Prusy, poza rozciągnięciem administracji, podjęły wysiłki germanizacji mieszkańców, czemu miało służyć wprowadzenie niemieckiego nie tylko jako języka urzędowego, ale jako jedyne, którym mieli posługiwać się mieszkańcy. W szczególnym wymiarze kontynuowały to na pozostawionej w Niemczech części od 1922 r. władze Republiki Weimarskiej a następnie nazistowskiej Rzeszy. Władze polskie z kolei usiłowały na przyznanej wschodniej części regionu, a od 1945 r. na całym Śląsku konsekwentnie eliminować wszelkie przejawy niemieckości.

Tematyka obrad obejmuje dwa obszary językowej polityki państw w ustrojach niedemokratycznych (w tym totalitarnych) oraz w warunkach gwarancji demokratycznych swobód. W pierwszej części analizie poddana zostanie polityka językowa w aspekcie edukacyjnym, pragmatycznym i racjonalnym. Jako element zagadnienia ukazane zostaną nazwy miejscowe i osobowe w polityce państwa pruskiego i niemieckiego w świetle obowiązujących podstaw prawnych. W drugiej – polityka językowa

jako z góry zaplanowane świadome działania instytucji oraz polityków, pracowników nauki i twórców wobec języka mieszkańców w warunkach poszanowania prawa państwowego i międzynarodowego.

Zaproszenie do uczestnictwa w badaniach współpracowników naukowych z Czech i Niemiec ma na celu inwentaryzację oraz interpretację zachodzących w sferze języka procesów także na części historycznego Śląska w Czechach (Śląsk Opawski i Zaolziański) oraz położonych w Niemczech Łużyc.

Michał Lis, Łucja Jarczak